Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

19. prosinca 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Politika azila – Uredba (EU) br. 604/2013 – Članak 3. stavak 2. – Transfer tražitelja azila u državu članicu odgovornu za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu – Članak 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja – Sredstva i standard dokazivanja stvarne opasnosti od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja koja proizlazi iz sustavnih nepravilnosti u postupku azila i uvjeta prihvata tražiteljâ u odgovornoj državi članici – Obustava odgovorne države članice prihvata i ponovnog prihvata tražiteljâ azila”

U spojenim predmetima C-185/24 i C-189/24 [Tudmur] [i],

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud savezne zemlje Sjeverne Rajne-Vestfalije, Njemačka), odlukama od 14. veljače 2024., koje je Sud zaprimio 7. i 8. ožujka 2024., u postupku

RL (C-185/24),

QS (C-189/24)

protiv

Bundesrepublik Deutschland,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: K. Jürimäe (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, M. Gavalec, Z. Csehi i F. Schalin, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za njemačku vladu, J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

– za dansku vladu, D. Elkan, M. Jespersen i C. Maertens, u svojstvu agenata,

– za francusku vladu, R. Bénard i O. Duprat-Mazaré, u svojstvu agenata,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju L. D'Ascie i D. G. Pintusa, avvocati dello Stato,

– za austrijsku vladu, A. Posch, J. Schmoll i M. Kopetzki, u svojstvu agenata,

– za finsku vladu, H. Leppo, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, A. Katsimerou i B. Schima, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 3. stavka 2. drugog podstavka Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.; u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između dvaju sirijskih državljana i Bundesrepublik Deutschland (Savezna Republika Njemačka) u vezi s odlukama kojima su odbijeni njihovi zahtjevi za azil i kojima je naloženo njihovo udaljavanje u Italiju.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U članku 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) predviđa se:

4 „Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni."

5 Uvodne izjave 4. i 5. Uredbe Dublin III glase:

„(4) U zaključcima iz Tamperea navodi se također da bi zajednički europski sustav azila u kratkom vremenskom razdoblju morao uključivati jasan i proveđiv način za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

(5) Takva se metoda treba zasnivati na objektivnim, poštenim kriterijima kako za države članice tako i za uključene osobe. Trebao bi posebno omogućiti brzo određivanje odgovorne države članice, tako da se osigura učinkovit pristup postupcima za priznavanje međunarodne zaštite i pritom ne ugrozi cilj brze obrade zahtjeva za međunarodnu zaštitu."

6 Članak 3. te uredbe, naslovljen „Pristup postupku za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu", u stavcima 1. i 2. određuje:

„1. Države članice razmatraju svaki zahtjev za međunarodnu zaštitu državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva koji podnese zahtjev na državnom području bilo koje države članice, uključujući granicu ili područje tranzita. Zahtjev razmatra samo jedna država članica i to ona koja je prema kriterijima iz poglavlja III. navedena kao odgovorna.

2. Kada na temelju kriterija navedenih u ovoj Uredbi nije moguće odrediti nijednu odgovornu državu članicu, za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu odgovorna je prva država članica u kojoj je podnesen zahtjev za međunarodnu zaštitu.

Kada podnositelja zahtjeva nije moguće transferirati u državu članicu koja je prvobitno određena kao odgovorna zbog utemeljenih razloga za pretpostavku da postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat podnositeljâ zahtjeva u toj državi članici, koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. [Povelje], država članica koja provodi postupak određivanja odgovorne države članice i dalje razmatra kriterije iz poglavlja III. da utvrdi može li se koju drugu državu članicu odrediti kao odgovornu.

Kada transfer u skladu s ovim stavkom nije moguće obaviti ni u jednu državu članicu određenu na temelju kriterija iz poglavlja III. ili u prvu državu članicu u kojoj je zahtjev podnesen, država članica koja provodi postupak određivanja odgovorne države članice postaje odgovorna država članica."

Njemačko pravo

7 U skladu s člankom 29. stavkom 1. Asylgesetza (Zakon o azilu), u verziji objavljenoj 2. rujna 2008. (BGBl. 2008. I, str. 1798.), koja je posljednji put izmijenjena člankom 1. Zakona od 19. prosinca 2023. (BGBl. 2023. I, br. 382):

„Zahtjev za azil nije dopušten ako je:

1. druga država odgovorna za provedbu postupka azila

a) u skladu s [Uredbom Dublin III]

[…]"

Glavni postupci i prethodna pitanja

8 RL i QS dva su sirijska državljana. Zahtjev za azil u Njemačkoj podnijeli su 30. prosinca 2021. odnosno 15. veljače 2022.

9 Međutim, Talijanska Republika je na temelju informacija iz baze podataka Eurodac utvrđena kao država članica odgovorna za razmatranje obaju zahtjeva za azil.

10 Stoga je Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Savezni ured za migraciju i izbjeglice, Njemačka) (u daljnjem tekstu: Savezni ured) od Talijanske Republike zatražio da prihvati osobe RL i QS. Na taj zahtjev nije odgovoreno.

11 Nakon toga je Savezni ured odlukama od 31. ožujka 2022. i 19. travnja 2022. odbacio zahtjeve za azil osoba RL i QS kao nedopuštene na temelju članka 29. stavka 1. točke 1. podtočke (a) Zakona o azilu, kako je izmijenjen Zakonom od 19. prosinca 2023., jer je Talijanska Republika odgovorna za razmatranje njihovih zahtjeva za azil. Taj je ured naložio i udaljavanje tih tražitelja azila u Italiju.

12 RL i QS zasebno su podnijeli tužbe protiv tih odluka Verwaltungsgerichtu Düsseldorf (Upravni sud u Düsseldorfu, Njemačka). Taj je sud rješenjima od 25. i 29. travnja 2022. odredio da te tužbe imaju odgodni učinak. Presudama od 11. i 13. svibnja 2022. poništio je navedene odluke.

13 Savezna Republika Njemačka podnijela je žalbu protiv tih presuda Oberverwaltungsgerichtu für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud savezne zemlje Sjeverne Rajne-Vestfalije, Njemačka), odnosno sudu koji je uputio zahtjev.

14 Dok su žalbeni postupci još bili u tijeku, talijanska dublinska jedinica uputila je 5. prosinca 2022. okružnicu svim dublinskim jedinicama. Ta je okružnica glasila kako slijedi:

„Obavještavamo vas da se zbog iznenadnih tehničkih razloga povezanih s neraspoloživosti prihvatnih objekata od država članica traži da od sutra privremeno obustave transfere u Italiju, osim u slučajevima spajanja obitelji maloljetnika bez pratnje.

Uslijedit će dodatne detaljnije informacije o trajanju obustave.”

15 Talijanska dublinska jedinica poslala je 7. prosinca 2022. drugu okružnicu. U njoj je bilo navedeno:

„Ovaj dopis nastavlja se na prethodnu obavijest od 5. prosinca o obustavi transfera, osim u slučajevima spajanja obitelji maloljetnika, zbog neraspoloživosti prihvatnih objekata.

U tom pogledu, s obzirom na velik broj dolazaka na morske i kopnene granice, ovim vas putem obavještavamo da je potrebno promijeniti raspored aktivnosti za prihvat državljana trećih zemalja, uzimajući u obzir i nedostatak raspoloživih mjesta za prihvat.”

16 Rješenjima od 21. lipnja 2023. sud koji je uputio zahtjev odbio je žalbe navedene u točki 12. ove presude. Smatrao je da je Savezna Republika Njemačka postala odgovorna za razmatranje zahtjeva za azil osobe RL i osobe QS u skladu s člankom 3. stavkom 2. trećim podstavkom Uredbe Dublin III jer transfer tih tražitelja azila u Italiju nije bio moguć.

17 Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud, Njemačka) ukinuo je ta rješenja i predmete vratio sudu koji je uputio zahtjev na ponovno razmatranje i odlučivanje.

18 U tom kontekstu taj sud ističe da je, u skladu s odredbama Uredbe Dublin III, Talijanska Republika država članica odgovorna za razmatranje predmetnih zahtjeva za azil. Ti su se zahtjevi stoga mogli odbaciti kao nedopušteni, osim ako je na temelju članka 3. stavka 2. drugog i trećeg podstavka te

uredbe Savezna Republika Njemačka postala odgovorna država članica zbog „sustavnih nedostataka” u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite u Italiji koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje.

19 Navedeni sud smatra da je potrebno razjasniti kako treba tumačiti pojam „sustavni nedostaci” u smislu članka 3. stavka 2. drugog podstavka navedene uredbe. Pita se predstavlja li sustavne nedostatke to što odgovorna država članica odbija prihvatiti ili ponovno prihvatiti tražitelje međunarodne zaštite na neodređeno razdoblje, osim u rijetkim pojedinačnim slučajevima.

20 Sud koji je uputio zahtjev smatra da na to pitanje treba odgovoriti potvrdno. Prema njegovu mišljenju, namjernim odbijanjem prihvata ili ponovnog prihvata tražiteljâ azila, Talijanska im je Republika od samog početka uskratila pristup postupku azila i prihvat.

21 Međutim, ako na navedeno pitanje treba odgovoriti niječno, taj sud također želi doznati na koji način može ocijeniti postoje li sustavni nedostaci u slučaju kada odgovorna država članica odbija prihvatiti ili ponovno prihvatiti tražitelje azila. Naime, u takvom slučaju nemoguće je prikupiti objektivne, pouzdane, precizne i ažurirane podatke o postupku azila i uvjetima prihvata tražiteljâ azila koji su potrebni za takvu ocjenu.

22 U tim je okolnostima Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud savezne zemlje Sjeverne Rajne-Vestfalije) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 3. stavak 2. drugi podstavak [Uredbe Dublin III] tumačiti na način da u državi članici koja je prvobitno određena kao odgovorna postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. [Povelje] kada ta država članica – zbog obustave prihvaćanja transferâ koju je sama propisala – načelno odbija (ponovno) prihvatiti tražitelje azila na neodređeno razdoblje?

2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje: treba li članak 3. stavak 2. drugi podstavak [Uredbe Dublin III] tumačiti na način da su zahtjevi prava Unije za utvrđivanje činjenica, u skladu s kojima je potrebno utvrditi objektivne, pouzdane, precizne i ažurirane podatke o postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ koje treba transferirati, ograničeni kada sud koji donosi odluku ne može dobiti te podatke, nego samo može utvrditi hipotetske činjenice jer – zbog obustave prihvaćanja transferâ koju je sama propisala – država članica [koju treba smatrati odgovornom] načelno odbija (ponovno) prihvatiti tražitelje azila na neodređeno razdoblje?”

Postupak pred Sudom

23 Odlukom predsjednika Suda od 25. travnja 2024. predmeti C-185/24 i C-189/24 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka kao i u svrhu donošenja presude.

24 Odlukom predsjednika Suda od istog dana, ovim je predmetima dana prednost pri odlučivanju.

25 Rješenjem predsjednika Suda od 7. lipnja 2024. odbijen je zahtjev suda koji je uputio zahtjev da se o ovim predmetima odluči u ubrzanom postupku predviđenom člankom 105. Poslovnika Suda.

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

26 Talijanska vlada ističe nedopuštenost drugog pitanja, koje je isključivo hipotetsko jer se temelji na pogrešnoj pretpostavci i protivno je načelu uzajamnog povjerenja, i to u pogledu razlogâ za obustavu transferâ u Italiju.

27 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, pitanja o tumačenju prava Unije koja postavi nacionalni sud unutar zakonodavnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Odbijanje Suda da odluči o prethodnom pitanju koje je uputio nacionalni sud moguće je samo u slučaju kad je očito da zahtijevano tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, kad je problem hipotetske naravi ili kad Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima koji su mu potrebni da bi pružio koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 18. lipnja 2024., Bundesrepublik Deutschland (Učinak odluke o odobravanju statusa izbjeglice), C-753/22, EU:C:2024:524, t. 44. i navedena sudska praksa).

28 U ovom slučaju iz zahtjevâ za prethodnu odluku nedvojbeno proizlazi da se drugo pitanje doista odnosi na tumačenje odredaba prava Unije koje su relevantne za glavne postupke. Usto, budući da sud koji je uputio zahtjev utvrđuje pravni i činjenični okvir sporova u glavnom postupku pod vlastitom odgovornošću, Sud nije dužan provjeravati pretpostavke na kojima se temelje zahtjevi za prethodnu odluku.

29 Iz toga slijedi da je drugo pitanje dopušteno.

Meritum

30 Svojim dvama pitanjima, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 2. drugi podstavak Uredbe Dublin III tumačiti na način da se može zaključiti da u državi članici koja je određena kao odgovorna na temelju kriterija navedenih u poglavlju III. te uredbe postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, u smislu članka 4. Povelje, samo zato što je ta država članica jednostrano obustavila prihvat i ponovni prihvat tih tražiteljâ. U slučaju niječnog odgovora, taj sud pita na temelju kojih podataka može utvrditi postoje li takvi nedostaci u takvom slučaju.

31 U tom pogledu valja podsjetiti, kao prvo, na to da pravo Unije počiva na temeljnoj pretpostavci da svaka država članica dijeli sa svim drugim državama članicama i priznaje da i one s njom dijele niz zajedničkih vrijednosti na kojima se temelji Europska unija, kako je navedeno u članku 2. UEU-a. Ta pretpostavka podrazumijeva i opravdava postojanje uzajamnog povjerenja među državama članicama u priznavanju tih vrijednosti i stoga u poštovanju prava Unije koje ih provodi, te u činjenici da se u njihovim nacionalnim pravnim porecima može pružiti jednakovrijedna i djelotvorna zaštita temeljnih prava priznatih Poveljom, osobito u njezinim člancima 1. i 4., u kojima se priznaje jedno od temeljnih vrijednosti Unije i njezinih država članica, odnosno ljudsko dostojanstvo koje među ostalim podrazumijeva zabranu nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (vidjeti u tom smislu presude od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 80. i od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 43. i navedenu sudsku praksu).

32 Načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama u pravu Unije ima ključno značenje s obzirom na to da omogućava stvaranje i održavanje prostora bez unutarnjih granica. Konkretno, načelo uzajamnog povjerenja svakoj od tih država nalaže, osobito u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, da, osim u iznimnim okolnostima, smatra da sve ostale države članice poštuju pravo Unije i, osobito, njime priznata temeljna prava (presude od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 81. i navedena sudska praksa te od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 44.).

33 Slijedom navedenog, u kontekstu zajedničkog europskog sustava azila i, osobito, Uredbe Dublin III, valja pretpostaviti da je postupanje prema tražiteljima međunarodne zaštite u svakoj državi članici u skladu sa zahtjevima iz Povelje, Konvencije o statusu izbjeglica, potpisane u Ženevi 28. srpnja 1951. (Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 189., str. 150., br. 2545 (1954.)), koja je stupila na snagu 22. travnja 1954. te je dopunjena Protokolom o statusu izbjeglica, sklopljenim u New Yorku 31. siječnja 1967., koji je stupio na snagu 4. listopada 1967. te Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (vidjeti u tom smislu presude od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 82. i navedenu sudsku praksu te od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 45.).

34 Međutim, ne može se isključiti da će taj sustav u praksi imati velike poteškoće pri funkcioniranju u određenoj državi članici, tako da postoji ozbiljna opasnost da će se prilikom transfera podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u tu državu članicu prema njima postupati na način koji nije u skladu s njihovim temeljnim pravima (presude od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 83. i navedena sudska praksa te od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 46.).

35 Tako se u članku 3. stavku 2. drugom podstavku Uredbe Dublin III propisuje da kada podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu nije moguće transferirati u državu članicu odgovornu za razmatranje njegova zahtjeva zbog utemeljenih razloga za pretpostavku da postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat podnositeljâ zahtjeva za takvu zaštitu u toj državi članici, koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje (presuda od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 47.). U slučaju da, u skladu s člankom 3. stavkom 2. drugim i trećim podstavkom te uredbe, država članica koja provodi postupak određivanja odgovorne države članice u takvoj situaciji postaje država članica odgovorna za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ako nakon razmatranja kriterija iz poglavlja III. navedene uredbe utvrdi da nije moguć transfer podnositelja zahtjeva u državu članicu određenu na temelju tih kriterija ili u prvu državu članicu u kojoj je zahtjev podnesen (presuda od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 86.).

36 Iz članka 3. stavka 2. drugog podstavka Uredbe Dublin III nedvojbeno proizlazi da samo „sustavni nedostaci” koji „izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. [Povelje]” onemogućuju transfer tražiteljâ međunarodne zaštite u odgovornu državu članicu. Tom su odredbom tako propisana dva kumulativna uvjeta (vidjeti u tom smislu presudu od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 57. i 58.).

37 Prvi od tih uvjeta, koji se odnosi na postojanje „sustavnih nedostataka”, ispunjen je kada su predmetni nedostaci i dalje prisutni te se općenito odnose na postupak azila i uvjete prihvata primjenjive na podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili barem na određene skupine podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu promatrane u cjelini (vidjeti u tom smislu presudu od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 59.).

38 Osim toga, ti nedostaci trebaju dosegnuti osobito visok stupanj ozbiljnosti koji ovisi o svim okolnostima predmeta. Taj bi stupanj bio dosegnut kad bi se zbog nebrige tijela države članice osoba koja je u cijelosti ovisna o državnoj pomoći, neovisno o svojoj volji i osobnom izboru, našla u situaciji izuzetne materijalne oskudice koja bi joj onemogućila zadovoljavanje najosnovnijih potreba kao što su, osobito, one prehrane, higijene i smještaja te u kojoj bi njezino fizičko ili mentalno zdravlje bilo ugroženo ili bi se našla u ponižavajućem položaju nespojivim s ljudskim dostojanstvom. Stoga navedeni stupanj ne bi bio dosegnut čak ni u situacijama velike nesigurnosti ili pogoršanja životnih uvjeta osobe o kojoj je riječ ako to ne podrazumijeva izuzetnu materijalnu oskudicu zbog koje bi predmetna osoba bila u teškoj situaciji koja se može izjednačiti s nečovječnim ili ponižavajućim postupanjem (vidjeti u tom smislu presudu od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 91. do 93. te rješenje od 13. studenoga 2019., Hamed i Omar, C-540/17 i C-541/17, EU:C:2019:964, t. 39.).

39 Stoga je drugi uvjet, koji se odnosi na postojanje opasnosti od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, ispunjen kada ti sustavni nedostaci dovode do opasnosti da zainteresirana osoba bude izložena postupanjima koja su protivna članku 4. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 62.).

40 Kad je riječ o ocjeni tih uvjeta koju provodi sud pred kojim se vodi postupak protiv odluke o transferu, iz sudske prakse Suda proizlazi da, kada taj sud raspolaže elementima koje je osoba o kojoj je riječ podnijela s ciljem dokazivanja postojanja takve opasnosti, navedeni je sud dužan na temelju objektivnih, pouzdanih, preciznih i ažuriranih podataka i s obzirom na standard zaštite temeljnih prava zajamčen pravom Unije ocijeniti jesu li ispunjena oba uvjeta navedena u članku 3. stavku 2. drugom podstavku Uredbe Dublin III (vidjeti u tom smislu presude 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 90. i od 30. studenoga 2023., Ministero dell’Interno i dr. (Zajednička brošura – Neizravno prisilno udaljenje ili vraćanje), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21, EU:C:2023:934, t. 136.). Usto, taj sud treba na vlastitu inicijativu uzeti u obzir i relevantne informacije koje su mu poznate kako bi odlučio o primjeni članka 3. stavka 2. drugog podstavka Uredbe Dublin III (vidjeti u tom smislu presudu od 29. veljače 2024., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Uzajamno povjerenje u slučaju transfera), C-392/22, EU:C:2024:195, t. 77.).

41 Iz te sudske prakse proizlazi da se – kao što su to istaknule Europska komisija i sve vlade koje su Sudu podnijele očitovanja – postojanje sustavnih nedostataka u postupku azila i uvjetima prihvata koji tražitelja azila izlažu ozbiljnoj opasnosti od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ne može pretpostaviti samo na temelju činjenice da je odgovorna država članica jednostrano i protivno obvezama koje ima u kontekstu zajedničkog europskog sustava azila najavila obustavu svih transfera tražiteljâ međunarodne zaštite na svoje državno područje, a time i postupke prihvata i ponovnog prihvata tih tražitelja. Naprotiv, postojanje takvih sustavnih nedostataka i takve opasnosti može se utvrditi tek nakon konkretne analize utemeljene na objektivnim, vjerodostojnim, preciznim i ažuriranim podacima.

42 To tumačenje potvrđuju ciljevi Uredbe Dublin III, kojom se, među ostalim, nastoji uspostaviti jasan i provediv način određivanja odgovorne države članice i spriječiti sekundarna kretanja tražiteljâ azila između država članica (presuda od 30. studenoga 2023., Ministero dell'Interno i dr. (Zajednička brošura – Neizravno prisilno udaljenje ili vraćanje), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21, EU:C:2023:934, t. 141. i navedena sudska praksa).

43 Međutim, država članica koja je određena kao odgovorna na temelju kriterija navedenih u poglavlju III. Uredbe Dublin III ne može se jednostavnom jednostranom objavom osloboditi odgovornosti koje ima na temelju te uredbe jer bi takva mogućnost dovela do nepoštovanja tih kriterija, čime bi se moglo ugroziti dobro funkcioniranje sustava koji je uspostavljen navedenom uredbom. Usto, tvrdnja da se na temelju takve jednostrane objave može zaključiti da postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ koji izazivaju ozbiljnu opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, do te mjere da sprečavaju sve transfere tražiteljâ međunarodne zaštite u odgovornu državu članicu i dovode do prijenosa odgovornosti s te države članice na državu članicu sekundarnog kretanja, mogla bi pridonijeti povećanju takvih kretanja potičući tražitelje da svoj migracijski put nastave u drugoj državi članici za koju vjeruju da nudi povoljnije uvjete.

44 Prema tome, okolnost da je država članica koja je određena kao odgovorna na temelju kriterija utvrđenih u poglavlju III. Uredbe Dublin III jednostrano obustavila prihvat i ponovni prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite ne može sama po sebi opravdati zaključak da, u skladu s člankom 3. stavkom 2. drugim podstavkom te uredbe, u toj državi članici postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje.

45 Slijedom toga, na sudu pred kojim se vodi postupak protiv odluke o transferu je da, čak i u takvom slučaju, ocijeni postoje li takvi sustavni nedostaci i opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje pod uvjetima utvrđenima sudskom praksom navedenom u točkama 35. do 39. ove presude.

46 U tom smislu, s obzirom na pitanja suda koji je uputio zahtjev, treba dodati da, iako ta ocjena, koja se mora temeljiti na objektivnim, pouzdanim, preciznim i ažuriranim podacima, nužno uključuje predviđanja jer je na nadležnom sudu da ispita opasnosti kojima je dotična osoba bila izložena u samom trenutku transfera, tijekom postupka azila ili nakon tog postupka (vidjeti u tom smislu presude od 19. ožujka 2019., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, t. 88. i od 30. studenoga 2023., Ministero dell'Interno i dr. (Zajednička brošura – Neizravno prisilno udaljenje ili vraćanje), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21, EU:C:2023:934, t. 135.), ona nije ni nemoguća ni isključivo hipotetska.

47 Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da sud pred kojim se vodi postupak protiv odluke o transferu može, za potrebe navedene ocjene, uzeti u obzir sve dostupne dokumente, kao što su, ovisno o slučaju, redovita i usklađena izvješća međunarodnih nevladinih organizacija u kojima se navode praktične poteškoće primjene zajedničkog europskog sustava azila u dotičnoj državi članici, dokumenti koje je izdao Ured visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice te dokumenti i razmjene informacija do kojih je došlo tijekom provedbe sustava uspostavljenog Uredbom Dublin III (vidjeti po analogiji presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, t. 90. i 91.), i to kako bi mogao utvrditi postoje li takvi sustavni nedostaci i opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje.

48 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 2. drugi podstavak Uredbe Dublin III treba tumačiti na način da se:

– ne može zaključiti da u državi članici koja je određena kao odgovorna na temelju kriterija navedenih u poglavlju III. te uredbe postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje samo zato što je ta država članica jednostrano obustavila prihvat i ponovni prihvat tih tražiteljâ;

– do takvog zaključka može doći tek nakon analize svih relevantnih podataka na temelju objektivnih, pouzdanih, preciznih i ažuriranih podataka.

Troškovi

49 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 2. drugi podstavak Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva

treba tumačiti na način da se:

ne može zaključiti da u državi članici koja je određena kao odgovorna na temelju kriterija navedenih u poglavlju III. te uredbe postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvat tražiteljâ međunarodne zaštite koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje samo zato što je ta država članica jednostrano obustavila prihvat i ponovni prihvat tih tražiteljâ.

Do takvog se zaključka može doći tek nakon analize svih relevantnih podataka na temelju objektivnih, pouzdanih, preciznih i ažuriranih podataka.

Potpisi